N°. 114. 1853.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIËN:
Van één tot zes regels . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 6 OCTOBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . » 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

BERIGT.

De Uitgevers vestigen de aandacht van den handel in het algemeen en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek "ADVERTENTIËN" in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven Advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van Advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de uitgevers gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

De 's Gravenhaagsche Nieuwsbode, na zoo lang het stilzwijgen bewaard te hebben, verklaart heden, dat het Ministerie bij de discussien over het adres der Tweede Kamer niet heeft geaarzeld, zijne *beginselen* bloot te leggen. Geen stilstand, geen achteruitgang, maar ook geen ondoordachte stappen. Geene aarzeling, geene terugtrekking, maar daarentegen volledige uitvoering der Grondwet en dat zoo spoedig doenlijk.

Een voortreffelijk programma!

De *Nieuwsbode* distilleert het uit de opsomming, zonder meer, die gedaan is van de wetten, welke door de Regering, als zij haar woord nakomt, zullen aangeboden worden.

Naar onze meening is "*optelling*" van een wetten-tal geene "*blootlegging van beginselen*;" en kan niet de *aanbieding* der wetten, maar alleen de *aard* dier wetten doen oordeelen over beginselen, of beslissen, of "volledige uitvoering" aan de Grondwet zal worden gegeven.

De *Nederlander* zal den *Nieuwsbode* behooren te beduiden, dat hij door zijn ministriëlen ijver zich wat al te ver van de waarheid heeft laten afleiden.

Het [illegible] acht het noodzakelijk, om aan [illegible] wederom een afzonderlijk Minister te plaatsen.

De Staatsbegrooting wordt met het Ministerstractement bezwaard, en 's Rijks uitgaven met ƒ 16,000 verhoogd.

Van 1849 tot 1853 werd die noodzakelijkheid erkend en daardoor onder het vorig Ministerie ƒ 64,000 bespaard.

De Tweede Kamer ontving een groot aantal adressen van *Christelijke afgescheidene gemeenten*, tot bezoldiging harer leeraren uit de Staatskas.

De *afgescheidenen* behooren tot de *anti-revolutionaire* partij, en namen een belangrijk deel in de April-beweging en ondersteunden de verkiezingen in ministeriëlen zin.

Op de begrooting van 1854 wordt voor dat kerkgenootschap *niets* geraamd. Zal dat zoo blijven?

[illegible] Ministerie had, bij de onderhandelingen [illegible] Pausselijken Stoel gezorgd, dat de nieuwe organisatie tot geene verhooging van 's Rijks uitgaven zou leiden.

Volgens de memorie van toelichting tot de begrooting van de R. K. eeredienst voor 1854, zullen de uitgaven *in verband* worden gebragt met de *nieuwe inrigting* van het R. K. kerkgenootschap, en het *aanwijzen* en *berekenen* dier uitgaven geschieden, zoodra de bedoelde inrigting is goedgekeurd.

De *Nederlander* en *de Amsterdamsche Courant* hadden verwachtingen omtrent de beraadslagingen over het *Adres van antwoord op de Troonrede*, die zich niet hebben verwezentlijkt, b. v.

omtrent onze *verhouding tot Frankrijk*, ook omtrent andere punten, waarover inlichting werd te gemoet gezien.

Wij hebben ons dergelijke illusien niet gemaakt.

Een waggelend Ministerie eischt voorzigtige behandeling.

De Kamer is met de kracht van het Ministerie niet geheel onbekend;

De partij, die den ministeriëlen zetel beoogt, verwekt dubbele waakzaamheid bij de andere partijen.

Intusschen *de laatste berigten* vereischen toelichting.

Behartigenswaardig is hetgeen in Mei 1853 werd gezegd:

"In de meeste landen tracht Frankrijk zijnen invloed "te verbergen, in Belgie daarentegen acht het alle "omwegen overbodig — daar meent het met open vizier "te kunnen strijden. — — — Thans bestaat er geen "voorwendsel, om gewapenderhand in Belgie of in "Nederland tusschen beide te komen, maar veronder-"stel Belgie onrustig onder een reactionnair bestuur, "Nederland geteisterd door een religie-oorlog, hoe "gemakkelijk ware het dan, in het belang der algemeene "orde, de kaart van Europa te veranderen. Turkije aan "Oostenrijk en Rusland; Belgie met Noord-Brabant aan "Frankrijk; Holland aan Pruissen."

(*Een vliegend blaadje.*)

Van de paragraaf in het adres der Tweede Kamer, handelende over den toestand der kolonien, maakte de heer Stolte misbruik, om eene lange klaag- en klagtrede te houden over den onlands-kinderlijken en anti-autocratischen geest der Indische Nederlanders, over het ontijdig verval van het onvolprezen cultuurstelsel van den onvergetelijken heer van den Bosch. In *zijn* tijd ging het anders toe. Toen waren die vrijzinnige theoriën nog niet in de mode. Toen maakte men wel dat er geproduceerd wierd. De heer Stolte was zóó landskinderlijk, dat de Minister van Koloniën er bijna liberaal van werd. De heer Stolte nam daarop nog eens het woord, om eene geanticipeerde beoordeeling van het nog aan te bieden regerings-reglement en eene geanticipeerde veroordeeling van het dezer dagen aangeboden concept-contract met de Handelmaatschappij uit te spreken. De heer Stolte had in zijne eerste treurrede gezegd, dat de Gouverneur-Generaal niet wist wat er in Indië gebeurde, en op een "geïsoleerd standpunt" staat. Men zou hieruit de conclusie moeten trekken, dat de heer Stolte alleen "in rapport" met Indië is, en alléén meer weet, dan de Gouverneur-Generaal en de Minister van Koloniën te zamen. Op het eind kwam eindelijk de reden van deze onverwachte attaque uit. De heer Stolte had namelijk "gisteren avond ontvangen extracten, uit twee brieven van een geacht persoon op Java, hem door een lid van zijne familie toegezonden, met uitnoodiging, om die aan een hoog geplaatst persoon aan te bieden." Deze extracten bezwaarden hem boven mate, en daaraan was deze plotselinge ontboezeming in den schoot der Kamer te wijten. De heer Rochussen en de Minister van Koloniën deelden hem eenige kalmerende middelen toe.

(*Arnhemsche Ct.*)

In *de Tijd* van heden lezen wij, in een artikel over de nieuwe overeenkomst tusschen den Minister van Koloniën en de Nederlandsche Handelmaatschappij, onder anderen de volgende belangrijke opmerking:

"Op éene bijzonderheid meenen wij al dadelijk de aandacht te moeten vestigen der voorstanders van eenen gedeeltelijken verkoop van gouvernements producten in Indië; wij bedoelen de zoo gezegde uitbreiding van 't cijfer voor koffij, die het gouvernement vrijheid zou behouden, in Indie te verkoopen, tot 200,000 pikols. Het is duidelijk, dat die schijnbare liberaliteit niets is dan eene mystificatie. De minister zegt immers in zijne memorie ter toelichting der wetsvoordragt, dat dit verhoogd cijfer een gevolg is van de uitbreiding der koffij-cultuur op Sumatra, die in 1852 opgebragt heeft 120,000 picols, en dus spoedig boven 150,000 picols, het vroeger voorgesteld maximum vóór den verkoop van koffij in Indië, zou kunnen bedragen. Van Java-koffij is in de memorie van toelichting geen quæstie hoegenaamd. Ten opzigte van dat artikel schijnt dus geene verandering te zullen komen in de thans bestaande gedwongen consignatie van het geheele quantum naar Holland. Het eenig verschil zal wezen, dat voortaan als een gewigtige *concessie* der Handel-Maatschappij zal worden beschouwd de vrije beschikking door 't gouvernement over de padang-koffij; eene vrijheid waarvan het gouvernement intusschen tot hiertoe ombelemmerd, en in weerwil van de nog bestaande overeenkomst van 28 Julij 1849, evenzeer het genot heeft.

"En dat ook bij deze overeenkomst, zoo min als bij de latere van 15/16 Februarij 1853, die echter wegens niet tijdige bekrachtiging door de Staten-Generaal vervallen is, geenszins op Padang-koffij werd gedoeld als behoorende tot de verpligte consignatie aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij, kan onder anderen nog blijken uit de bekendmaking van den Directeur der Producten d. d. Maart, wegens den verkoop der gouvernements-koffij te Padang in dit en in volgende jaren, te vinden in het tweede bijvoegsel der *Javasche Courant* van 6 April N°. 28. Met der daad strekt dus de nieuwe thans bij de Staten-Generaal aanhangige overeenkomst, om onder den schijn eener uitbreiding van 50000 pic. der ter vrije beschikking van het Gouvernement blijvende Java-koffij, het bij de zoo even gezegde overeenkomst van 15/16 Februarij 1853 bepaalde cyfer van 150,000 picols zoo goed als tot *nul* terug brengen. Ten opzigte van koffij wordt dus in waarheid weinig of niets aan den thans bestaanden staat van zaken veranderd, in weerwil der zoo luid uitgebazuinde vrijgevigheid der overeenkomst in quæstie."

---

*) De meeste leeraren aan de latijnsche scholen of gijmnasia in dit koningrijk zijn burgerlijke Rijks ambtenaren, behoorende tot het hooger onderwijs; art. 23 der gemeente-wet sluit hen niet uit van het lidmaatschap van den gemeenteraad, en zij, die ten minste in de termen vallen van art. 48 der wet van 9 Mei 1846, kunnen aanspraak maken op een pensioen, gelijk met het laatstelijk genoten tractement, omdat *de latijnsche scholen inrigtingen zijn behoorende tot het hooger onderwijs.* Wij hebben hier alleen het oog op die leeraren van latijnsche scholen, welke door of van wege den Koning benoemd, van vaste aanstellingen zijn voorzien, en wier wedden of belooningen, niet gedeeltelijk uit eene stedelijke kas maar geheel uit staatsinkomsten gekweten worden.

Vrij algemeen, wij weten dit, worden thans de latijnsche scholen als inrigtingen van middelbaar onderwijs beschouwd, doch dit schijnt ons toe eene dwaling te zijn; vroeger heeft men zulks nooit beweerd.

Immers de wet van 1806 begrijpt onder *lagere scholen*, die scholen waar slechts onderwijs gegeven wordt in het lezen, schrijven en rekenen, en onder het *middelbaar onderwijs*, levende talen, hoogere rekenkunde, algebra en meetkunde, in welke klasse dienvolgens vallen de zoogenaamde instituten, pensionaten, scholen voor handel en nijverheid, dus *geene latijnsche scholen of gijmnasiën*, alwaar doode talen en de beginselen van het hooger onderwijs geleerd worden.

Onze hooge regering heeft dit steeds zoo begrepen, en ten duidelijkste legde zij het aan den dag, naardien vroeger de heer VAN DEN ENDEN, als Inspecteur voor het *lager* en *middelbaar* onderwijs, en de heer WIJNBEEK, als Inspecteur voor latijnsche scholen en gijmnasien werden aangesteld.

Twee afzonderlijke inspecteurs voor de twee bedoelde soorten van onderwijs.

De lagere en middelbare scholen staan vervolgens onder het onmiddellijk toezigt der schoolopzieners, de latijnsche scholen of gymnasiën onder curatoren, geheel afgescheiden van provinciale of plaatselijke schoolcommissiën.

De wet van 1806 op het lager onderwijs en de latere besluiten, met betrekking tot het middelbaar onderwijs, zijn, zoowel als de wet op het hooger onderwijs, van 2 Augustus 1815, n°. 14, behoudens eenige wijzigingen, nog in volle kracht.

En wat lezen wij, na eenige consideratiën, in de wet op het hooger onderwijs van 1815?

Art. 1. Onder den naam van *hooger onderwijs* wordt verstaan, zoodanig onderwijs als ten doel heeft, den leerling, na afloop van het lager en middelbaar onderwijs, tot eenen geleerden stand in de maatschappij voor te bereiden. En in diezelfde wet:

Iste hoofdstuk. Art. 1. De latijnsche scholen moeten beschouwd worden als de *eerste trap* van het *hooger onderwijs*, en als inzonderheid bestemd voor diegenen, welke, na aanvankelijk door het lager en [illegible] onderwijs te zijn beschaafd geworden, [illegible]

---

*) *Ingezonden.* (Zie ons N°. 102.)

eenen of anderen geleerden stand in de maatschappij zullen worden opgeleid.

Om onze beweringen nog [illegible]der te staven, vergen loven wij ons de afscheiding tusschen latijnsche scholen en zoogenaamde pensionnaten nog meer te doen [illegible]komen.

Latijnsche scholen zijn enkel en alleen voor het onderwijs in de oude talen en daaraan verwante wetenschappen bestemd; worden daar ook nieuwe talen onderwezen, dan is dit alleen aan jongelieden, die in de oude talen onderrigt ontvangen, zoo als b. v. te Utrecht, voor zoo ver ons bekend is, de eenige inrigting van dien aard.

Gymnasiën zijn de zoodanigen, waarbij eene tweede afdeeling is gevoegd, en waar leerlingen, even als in collegiën met eene kostschool verbonden, in nieuwe talen onderrigt ontvangen, doch niet gemeenschappelijk met de leerlingen der 1ste afdeeling, en bepaaldelijk voor die leerlingen, welke tot de 2de afdeeling behooren.

Athenaea werden vroeger de latijnsche scholen of collegiën in de hoofdplaatsen der provinciën genoemd, in welke provinciën geene academie of universiteit bestond.

Voor de afscheiding met Belgie, waren daar, zoo men weet, slechts drie academien: te Luik, te Leuven en te Gent, en van hier dat de latijnsche scholen van Maastricht nog den naam van Athenæum voeren. Deze Athenaea zijn echter niet gelijk te stellen met de Athenaea van Amsterdam, Deventer en het voormalige van Franeker, waar hoogere wetenschappen als regten, geneeskunde en andere vakken onderwezen worden, maar die het regt niet bezitten om te examineren of academische graden te verleenen.

Wijlen de bekwame rector DR. J. M. HOOGVLIET te Delft, zegt in zijne brieven, uitgegeven te Delft, bij de Erven Adrianus Sterck, 1831. Het lager onderwijs (strekt) om een *baas* te vormen, het middelbaar onderwijs om een *beschaafd heer* te vormen, het hooger onderwijs om een *geleerd heer* te vormen.

Ook de geleerde en staatkundige schrijver de Baron VAN KEVERBERG, lid van den Raad van State, deelt ons gevoelen ten opzigte der latijnsche scholen.

In zijn werk „*Du Royaume des Pays-Bas*", uitgegeven te 's Gravenhage in 3 deelen, bij TH. LE JEUNE, lezen wij blad 197: „Dans le système du HAUT ENSEIGNEMENT, tel que les arrêts royaux précités en combinent les élémens, les écoles latines, les collèges et les athénées, ne constituent que le péristyle du temple consacré à la science. Les universités en sont le sanctuaire."

Deze en onze voorgaande beschouwingen leiden, meenen wij, tot de overtuiging, dat de meeste leeraren aan de Latijnsche scholen regt op pensioen van staatswege hebben, en dat zij als *leeraren bij het hooger onderwijs*, door art. 23 der gemeentewet, niet uitgesloten zijn voor het lidmaatschap van den gemeenteraad, en in de termen vallende van art. 48 der wet van 9 Mei 1846, kunnen aanspraak maken op een pensioen, gelijkstaande met het laatstelijk door hen genoten tractement.

Onder de bescheiden, die ter toelichting bij de Staatsbegrooting over 1854 zijn overgelegd, bieden die, welke betrekking hebben tot de ontvangsten en uitgaven van de brievenposterij, zoodanige verrassende uitkomsten op, dat zij wel de bijzondere aandacht onzer lezers verdienen.

Uit een vergelijkenden staat van het getal brieven, waarvan, onder de werking der nieuwe postwet, het port ten behoeve der schatkist is geheven, blijkt o. a. het volgende.

In 1850 was, over 8 maanden, van Mei tot December, daar de vroegere vier maanden anterieur waren aan de invoering der postwet, het getal binnenlandsche brieven 3,915,564, buitenlandsche 1,413,344, totaal 5,328,908. — In 1851, over 12 maanden, het getal binnenlandsche brieven 8,522,786, buitenlandsche 2,268,459, totaal 10,791,245. — In 1852, over 12 maanden, het getal binnenlandsche brieven 9,664,141, buitenlandsche 2,644,269, totaal 12,308,410. — In 1853, over 8 maanden, kunnende natuurlijk de uitkomst over het geheele jaar nog niet bekend zijn, het getal binnenlandsche brieven 6,996,491, buitenlandsche 1,841,585, totaal 8,838,076.

De vermeerdering valt het best in het oog, wanneer men vergelijkt het aantal brieven van dezelfde maand over de onderscheidene jaren.

Dan zien wij voor de *binnenlandsche* brieven, dat verzonden zijn, in de maand Augustus 1850, 361,311 stuks; 1851, 740,443; 1852, 825,022; 1853, 915,872. Het verschil beliep alzoo tusschen 1850—51, 105 percent, tusschen 1850—52, 128, en tusschen 1850—53, 153 percent.

Het getal *buitenlandsche* brieven, beliep over de maand Augustus 1850, 183,531 stuks; 1851, 199,639; 1852, 233,730, 1853, 251,570; waarvan het verschil alzoo bedraagt tusschen 1850—51, 8 percent; tusschen 1850—52, 27 percent, en tusschen 1850—53, 36 percent.

Eene vergelijking tusschen het cijfer der opbrengst over de verschillende jaren, wijst de toenemende vermeerdering der *inkomsten* aan, ten gevolge van de werking der nieuwe postwet.

Onder de werking van het oude tarief bedroegen de uitkomsten, over de 8 laatste maanden van 1849, ƒ 893,0[illegible] — Over de 8 eerste maanden van 1851, ƒ 898,779.02; van 1852, ƒ 9[illegible],013,[illegible]; van 1853, ƒ 960,543.61. — Zoodat het voordeelig verschil *over de bedoelde maanden* heeft bedragen in 1851, ƒ 5,721.66½; in 1852, ƒ 26,234.00½; in 1853, ƒ 35,530.58½; totaal ƒ 67,486.25½.

Van de som van ƒ 400,000, die geraamd was als benoodigd te zijn voor de kosten der hervorming van het postwezen, liggen nog ƒ 52,472.19½ onaangeroerd.

Het personeel is, van 1 Sept. 1852 tot 1 Sept. 1853, vermeerderd met 268 ambtenaren. Wat de middelen betreft tot overbrenging der briefwisseling van de eene plaats naar de andere, deze strekten zich uit vóór 1 Sept. 1850 over een afstand van 6247 Ned. mijlen; op 1 Sept. 1851, 12,700 m.; 1852, 14,519 m.; 1853, 15,307 m.; zoodat over het laatste jaar alléén voor een afstand van 788 Nederl. mijlen nieuwe postdiensten zijn daargesteld.

Eindelijk is, sedert 1850, door de Posterij nimmer gebruikt geworden het bedrag van uitgaven, dat haar bij de Staatsbegrootingen was toegestaan; zoodat het jaar 1850 een voordeelig verschil opleverde van ƒ 40,359.65; het jaar 1851 ƒ 16,499.43½; het jaar 1852 ƒ 44,263.77; totaal *minder* uitgegeven ƒ 101,122.85½, zijnde de uitkomsten van 1853 nog niet bekend.

's Rijks zeemagt, op 1 Julij 1853 in dienst, bestond uit 60 bodems, te weten: 2 fregatten 1e klasse, 2 fregatten 2e klasse, 4 kuil-korvetten, 1 gladdeks-korvet, 2 brikken 1e klasse, 1 brik 2e klasse, 11 schoonerbrikken, 5 schooners, 15 stoomschepen, 2 transportschepen, 1 kotschip, 8 gaffel-kannonneerbooten, 1 roei-kannonneerboot, 2 wachtschepen en 1 instruktie-brik.

Van deze scheepsmagt waren in de West-Indiën: 1 korvet, 2 brikken, 2 schooners en 1 stoomschip, werkelijk bemand met 454 koppen.

In de Oost-Indien waren: 1 fregat, 3 korvetten, 1 brik, 9 schooner-brikken, 1 advies-brik, 2 schooners, 10 stoomschepen, 1 transportschip en 1 roei-kanonneerboot; werkelijk bemand met 2078 koppen, behalve 531 inlandsche matrozen. Aan de bemanning van de aktive scheepsmagt, geraamd op 6131 koppen, ontbraken 649 koppen; waaronder 332 alleen voor binnenlandsche dienst, en 251 in de Oost-Indiën.

De oorlogschepen buiten dienst waren: [illegible] pen, 5 fregatten waarvan 2 in aanbouw; 2 geraseerde fregatten; 6 korvetten, waarvan 1 in aanbouw; 8 brikken, waarvan 1 in aanbouw; 2 schooner-brikken; 1 schooner, 4 stoomschepen, 32 kanonneerbooten gr. model, waarvan 12 in aanbouw; 11 kanonneerbooten kl. model; 1 fregat, 2 korvetten en 1 schoonerbrik met hulp stoomvermogen, allen in aanbouw; in het geheel 80 bodems, waarvan 21 in aanbouw.

Voor de dienst van 1854 worden verlangd voor de Oost-Indiën: 2 fregatten 2e kl., 2 korvetten, 1 brik, 8 schoonerschepen, 1 schooner, 2 wachtschepen, 10 stoomschepen; — Voor de West-Indiën: 1 korvet, 2 brikken, 2 schooners, 1 stoomschip, 2 kanonneerbooten; voor binnenlandsche diensten 3 wachtschepen, 7 kanonneerbooten en 1 instruktiebrik, en beschikbaar voor kruistogten en ter verwisseling 2 fregatten, 1e kl., 2 schoonerbrikken, 1 schooner, 2 stoomschepen en 1 transportschip; — in het geheel bemand met 6131 koppen.

Nederlanderachtigheden.

De Nederlander van 1 Oct. 1853 schrijft een artikel woordelijk af uit *de Nederlander* van 15 Oct. 1851. Alleen het jaartal is veranderd. Dat artikel luidt aldus:

„Met opzigt tot de inrigting der *Begrooting* van Staatsuitgaven, voor de dienst van 1854, heeft de Regering gemeend, den vorm van die der laatst voorgaande dienst te moeten behouden.

„De *Memoriën van Toelichting* bevatten weinig, terwijl men telkens naar uitgewerkte *tabellarische opgaven* verwijst.

„Dergelijke openbaarmaking van de minste bijzonderheden achten wij nuttig, in zoover zij de huishouding van staat aan het oordeel der deskundigen onderwerpt.

„Gevaarlijk wordt ze, wanneer zij de aandacht der volksvertegenwoordiging afleidt van die algemeene beschouwingen van wetgeving en bestuur, waartoe de Staten-Generaal, volgens den aard van het Constitutioneel Gouvernement zijn geroepen; en wanneer ze hun den tijd nutteloos doet verslijten, in het onderzoek van specialiteiten, tot wier beoordeeling zij, uit den aard der zaak, onbevoegd zijn."

De anti-revolutionnaire partij schijnt dus eene „vingerwijzing" te doen op nog eene „donkere zijde" van het *tegenwoordig* Gouvernement, in zoo ver het bij de inrigting der Staatsbegrooting den weg volgt, door het *vorige* gebaand.

De heeren dezerzijds leggen veel haast aan den dag in hun verlangen naar de openbaarmaking van de „tegenovergestelde rigting."

Niet oneerzaam echter ware het, indien *de Nederlander* kon goed vinden eens precies op te geven, op wat wijs dan verlangd wordt, dat eene staatsbegrooting ter onderzoek aan de Staten-Generaal onderworpen, zij ingerigt.

De heer G[illegible] heeft verklaard geneesheer, maar geen kleêrmaker te zijn. Een dagblad echter, dat iets afkeurt, behoort in den regel aan te wijzen, *waarin* het afkeurenswaardige bestaat en *hoe* men het vermijden kan.

Nu kunnen we wel bijkans gissen, van welken aard de anti-revolutionnaire toelichting zou zijn op sommige hoofdstukken en artikelen der staatsbegrooting; zoo als bijv. de uiteenzetting van de leer der souvereiniteit bij *hoofdstuk I*; de blootlegging van de voortreffelijkheid der Dordsche kerkleer bij hoofdstuk VI; de schildering van den „ultramontaanschen „overmoed" bij hoofdstuk VII; maar we vatten nog niet regt, op wat geleidelijke wijs christelijk-historisch-positieve toelichtingen zouden kunnen gegeven worden, bijv.

op vuur- ton- en baken-gelden,
op de stenographie,
op het materieel van de artillerie,
op de kosten van vuur en licht [illegible] kamers enz.

Waarlijk, een vlugtig schema van een, op anti-revolutionnairen trant toegelichte staatsbegrooting ware, met het oog op zekere eventualiteiten, in deze dagen een uitstekende dienst aan den lande bewezen. Wij noodigen *de Nederlander* uit, daartoe zijne krachten eens te beproeven.

De officiële *Wiener Zeitung* heeft, den 28sten Sept. een artikel over onze bisschops-quaestie openbaar gemaakt, waarin *de Nederlander* ziet „een merkwaardig bewijs van de *belangstelling* en de *tevredenheid* van het *Oostenrijksche kabinet.*"

Met het oog op hetgeen de „hoofdgedachte" was van de April-beweging is het van belang te constateren, wat het artikel, waaraan de anti-revolutionnaire partij zoo hoog gewigt hecht, als *bewezen* aanneemt.

De moeijelijkheden zijn verwijderd geworden „*door het verstandig inzigt der Curie van Rome*"; dus het Ministerie VAN HALL heeft *niets* gedaan.

„Aan de Katholijke kerk en aan de zamenvoeging der Katholieke hierarchie is een *wettelijke* grond verzekerd, waarop zij *ongehinderd* het groote werk harer wijding zal kunnen voortzetten en *tot de vervulling harer heiligste pligten* in staat zal zijn." Dus er is *verkregen* juist datgene, waartegen de April-beweging zich zoo wanhopig heeft verzet.

„De conservatieve geest van het *tegenwoordig* kabinet [illegible] in den lande zijn voornaamste steun." De April-beweging, wier van de „hoofdgedachte" was, „beteugeling van den ultramontaanschen overmoed", heeft alzoo een Ministerie in het leven geroepen, dat — gewis niet zonder tegenbelooning — zijn *voornaamste* steun vindt,... bij de Roomsch-Catholieken!!

De *Nederlander* is dan ook alles behalve vrolijk gestemd, over deze tevredenheid van Oostenrijk. Het anti-revolutionnaire blad vreest, dat *de wet* nu ook als een *slaapdrankje* is toegediend geworden.

Als zóó het oordeel is van de „vrienden", wat zouden *wij* dan wel moeten zeggen?

De „loijale discussiën" waarnaar *de Nederlander* zoo smachtend verlangt, wordt door het blad zelf op uitnemende wijs in praktijk gebragt.

Zoo lezen wij onlangs:

„De *Grondwet* meent, dat het amendement van den heer Bosscha, waarbij van *verstandelijke* en *zedelijke* ontwikkeling des Volks gewag wordt gemaakt, eene vingerwijzing was op de donkere zijde van het *tegenwoordig* bewind.

De onpartijdigheid der uitlegkunde van *de Grondwet* is in die opvatting openbaar."

Steunende op de toegefelijkheid, waarmee gedurfd wordt, dat het officiele Bijblad den voornaamsten inhoud der redenering van den heer VAN HALL ten eenemale *weglaat*, vergeet *de Nederlander*, den grond tot onze „uitlegkunde" mede te deelen, namelijk:

dat de heer VAN HALL zelf onbewimpeld heeft verklaard, het amendement van den heer Bosscha te beschouwen als eene *afkeuring* daarover, dat het *tegenwoordig* bewind in de Troonrede van de verstandelijke en zedelijke ontwikkeling des Volks *heeft gezwegen*.

De hartstogtelijke bestrijding door den Heer VAN HALL, van het amendement, deed reeds op zich zelf zien, dat de *tegenwoordige* Regering daarin iets geheel anders zag dan eene vingerwijzing op de donkere zijde van het *vorig* Bewind.

Zal niet één der „heeren dezerzijds", bij de discussiën in de Tweede Kamer aanwezig, loijaal genoeg zijn, om in *de Nederlander* te komen verklaren, dat de heer VAN HALL zelf, door hartstogtelijkheid vervoerd, onvoorzigtig genoeg is geweest, om tot [illegible] onze „uitlegkunde" de meest gegronde aanleiding te geven?

Buitenland.

FRANKRIJK.

Den 3 October is de heer Fr. Arago overleden. De slag, dien de wetenschappen daardoor lijden, was lang voorzien; doch zal niettemin diep gevoeld worden. Verschillend werd zijne staatkundige loopbaan beoordeeld, doch aan zijne regtschapenheid en aan zijne groote diensten aan de wetenschappen, vooral de sterrekunde, bewezen, werd algemeen hulde gebragt. Hij stierf in zijn geliefkoosd verblijf, het Observatorium. Hij was, zoo men weet, secretaris van de Fransche academie van wetenschappen en beroemd inzonderheid door zijne helderheid van voordragt [illegible] bespiegelingen.

— De keizer heeft den 3 in een bijzonder gehoor ontvangen [illegible] Belgisch gezant, die Z. M. eenen brief van zijnen souverein heeft overhandigd, houdende kennisgeving van het huwelijk des hertogs van Brabant.

Het kamp van Helfaut is den 27 September opgebroken. De generaal Carobert heeft van de aldaar vereenigde troepen afscheid genomen, met eene dagorder, waarin hij, na eene lofspraak op hun goed gedrag, zegt: »Wanneer men de eer gehad heeft, het bevel te voeren over soldaten, zoo als gij, dan is de vurigste wensch, dien men koesteren kan, geroepen te worden, om hen tegen den vijand te leiden.«

De wijze, waarop de generaal de krijgslieden heeft toegesproken, wordt door sommigen hier te lande, welligt met geheel ten onregte, aangemerkt als een blijk, dat men in de hoogere kringen geenszins overtuigd is, dat de vrede bewaard zal kunnen blijven. De Regering tracht klaarblijkelijk met groote zorg alles te vermijden, 't welk zou kunnen strekken tot kwetsing van de militaire eigenliefde en het eergevoel van het Fransche leger. Zoo is dezer dagen de opvoering van verschillende tooneelstukken door eene speciale commissie verboden, op grond, dat die stukken voor den krijgsmanstand onaangename uitdrukkingen behelsden. Onder die werken worden zelfs gevonden, die vroeger met bijval vertoond zijn.

— Bij het naderen van de cholera, begint men hier meer en meer maatregelen te nemen in het belang der behoeftige volksklassen, voor 't oogenblik, dat de ziekte zich ook hier zal vertoonen. Men heeft gemeend te bespeuren, dat arbeiders in koperfabrieken steeds minder dan anderen aan de cholera zijn onderhevig geweest. Onder de voorbehoedmiddelen, die thans met kracht worden aangeprezen, behoort op dien grond koper, in den vorm van platen en ringen, om uitwendig te worden gedragen. Het behoeft wel ter naauwernood vermelding, dat het niet ontbreekt aan personen, die zich beijveren, om ook op die wijze met de ligtgeloovigheid der menigte hun voordeel te doen.

DUITSCHLAND.

De bijeenkomst der leden van het Tolverbond heeft tot dusverre nog geene eenstemmigheid en dienvolgens weinig [illegible] opgeleverd. Men meent dat [illegible] zullen worden verhoogd, ondanks Hannover [illegible] zijner zeehavens, zich steeds daartegen heeft verklaard. Aan de andere zijde zullen eenige bepalingen in het belang, meer bijzonder van dien Staat, worden genomen. Van Frankrijk worden nadere onderhandelingen over een handelsverdrag te gemoet gezien.

DENEMARKEN.

De gezant voor Holstein bij den Duitschen Bond van Bulow is naar Kopenhagen ontboden, waarschijnlijk om voorschriften te erlangen, wegens de aanzienlijke vorderingen, welke Oostenrijk nog vermeent ten laste van Denemarken te hebben, doch waaromtrent de beide regeringen het nog niet eens hebben kunnen worden.

TURKIJE.

[illegible] luiden, heeft men den 5 Oct. te Weenen de tijdingen ontvangen, dat de Divan in Konstantinopel, in zijne avondzitting van den 26ste Sept. jl., eenstemmig en bij tegenwoordigheid van 120 leden, heeft besloten, dat aan Rusland de oorlog moet worden verklaard, en de keuze der te nemen maatregelen aan den Sultan en zijne ministers behoort te worden overgelaten. — Dit besluit van den Divan brengt den Sultan dus in moeijelijke stelling; doch hij behoeft zich daarmede nog niet te vereenigen en veel hangt van het al of niet behoud zijner tegenwoordige ministers af.

De bedoelde groote raadsvergadering van den Divan schijnt een gevolg te zijn van het officieel antwoord van Rusland op de behende voorslagen ter wijziging van het Weener ontwerp, door de Porte voorgesteld. Dat antwoord is den 21sten te Konstantinopel aangekomen en had reeds den 22 het onderwerp van raadplegingen uitgemaakt.

Men sprak er ook van, dat de Sultan nu zelve de Fransche en Britsche gezanten gevraagd had, om de vereenigde vloten naar Konstantinopel te doen komen; zoodat het niet zou verwonderen, indien dit werkelijk het geval was geweest.

Inmiddels sprak men, ondanks al die min of meer oorlogzuchtige geruchten, nog altijd van pogingen om het ministerie in vredelievenden geest te veranderen.

Met die pogingen stemmen de berigten overeen, welke men van verschillende zijden ontvangt.

De zamenkomst van de drie Noordsche monarchen te Warschau wordt in de hooge diplomatische kringen te Parijs als van vredelievenden aard beschouwd. Een half-officieel fransch blad meent, dat te Olmutz eene regeling der zaak is voorbereid, welke alle partijen genoegen kan geven.

En wat de afzending van eene nieuwe geduchte engelsche vloot naar de Middellandsche zee betreft, daarmede schijnt het minder dan voor eenige dagen ernst te zijn. Wel moet het smaldeel, onder bevel van admiraal Corry, Vrijdag ll. last hebben gekregen, zee te kiezen, met voorschriften, die eerst na het vertrek mogten geopend worden; doch het onguntige weder heeft het meerendeel der schepen genoodzaakt te Portmouth binnen te loopen; en de geheele togt schijnt zich op te lossen in het kruissen langs de engelsche kusten tot den 14, als wanneer de schepen weder te Spithead zouden binnen komen. [illegible] Het schijnt dat zij op nieuw de hoop koesteren, dat de onderhandelingen voldoende zullen zijn, om het geschil te vereffenen. De *Morning Herald*, die het eerst het berigt van het uitzenden der schepen naar den Levant gegeven heeft, zegt thans zelve, dat zij tegenbevel hebben ontvangen.

Te regt wordt bij dit alles van vele zijden gewaarschuwd, noch te zeer aan berigten van oorlogzuchtigen noch van vredelievenden aard te hechten; maar waakzaam te blijven.

Men houdt zich te Parijs, thans ook in Londen, overtuigd dat Oostenrijk, zoo lang de verwikkelingen in het Oosten duren, naauw met Rusland aaneengesloten zal blijven. Men meent dat het zich juist tegen mogelijke gewigtige gebeurtenissen in het binnen- en buitenland door de ondersteuning van die zijde wil waarborgen.

De verklaringen, welke de Engelsche ministers dezer dagen aan verschillende vereenigingen gegeven hebben over den stand der Oostersche zaken, worden als van zeer algemeenen aard beschouwd, zoodat zij die staatslieden weinig of niet binden. Zij komen altoos weder op hetgeen elke mogendheid thans feitelijk toont te verlangen, namelijk het behoud van den algemeenen vrede, met instandhouding der tractaten, het bewaren van het Europesche evenwigt en de handhaving van de nationale eer en waardigheid.

Inderdaad (dus leest men in het *Journal des Débats*) de door de Engelsche staatslieden gevoerde taal stelt hunne verantwoordelijkheid al zeer weinig in gevaar. Ook wij zouden volkomen geregtigd zijn, om ons op eene dergelijke wijze uit te laten.

Reeds gedurende een langen tijd is bij herhaling de aandacht gevestigd op het axioma, of spreekwoord »verlangt gij den vrede, welnu, rust u dan ten strijde uit.« Het is thans eene uitgemaakte zaak, dat men legermagten bijeentrekt, vloten wapent, gewesten bezet, zeestraten doorzeilt, — alles eenig en alleen in het belang van den vrede. Op die wijze kan het echter zijn, dat het axioma in een paradox verandert.

De Engelsche ministeriëele bladen meenen intusschen, dat het bestuur van lord Aberdeen, gelijk het Fransche bewind, teregt het vertrouwen der bevolking in hunne onderscheidene landen genieten, dat slechts eenige weinigen hun trachten te betwisten; dat die bevolkingen met der daad behoefte aan vrede hebben, en men dus wel moet toezien, alvorens dien bepaaldelijk op te geven; dat de staatkunde van het Westen openligt, namelijk, om voor eenen eervollen vrede en het evenwigt van Europa te waken; dat daartoe behoedzaamheid en [illegible] zal verdragen.

VEREENIGDE STATEN.

De zaak van den Hongaarschen officier Costa schijnt geschikt te wezen. De heer Brown, eerste drogman van het Amerikaansch gezantschap te Konstantinopel, moet naar Smyrna zijn vertrekken, met last, om dien uitgewekene naar Engeland scheep te doen gaan, ingevolge de nopens hem getroffene schikking.

— De berigten uit New-York van den 21 September melden, dat het Amerikaansch eskader, dat ter bescherming van de visscherij was in zee geweest, na afloop daarvan huiswaarts is gekeerd.

WEST-INDIEN.

Brieven uit de Havannah, van 9 Sept., dragen den toestand van Cuba als hoogst ongunstig voor. Koortsen en andere ziekten rigten vele verwoestingen aan. Op plantagiën, alwaar 200 tot 300 slaven waren, zijn er zoo vele gestorven, dat men ter naauwernood over had, ze ter aarde te bestellen. Men had Indianen uit Yucatan als slaven te Havannah verkocht, iets hetgeen de grootste bevreemding verwekte en waartegen de consul van Mexico bepaaldelijk was opgekomen, als strijdig met de regten zijner landgenooten. De gouverneur had dienvolgens een zestigtal Indianen voor zich doen verschijnen, om van hen zelve de noodige inlichtingen in te winnen.

MEXICO.

Er zijn nadere tijdingen uit Mexiko, tot den 4 Sept. Santa Anna ging voort met het nemen van strenge maatregelen, zoo het heette tegen de roovers, onder welken naam men partijgangers tegen zijn gezag schijnt te moeten verstaan. Hij had er zestig op één dag doen doodschieten. Hij vermeerderde steeds zijne krijgsmagt en wilde Vera Cruz versterken. Verscheiden leden van het vorige bestuur waren door hem in de gevangenis geworpen of gebannen.

Binnenland.

's Gravenhage, 6 October.

[illegible] Bij Koninklijk besluit van 24 Aug. jl. is bewilliging verleend aan M. van Oosterzee en H. J. Stronck, te Rotterdam, tot het aldaar oprigten van eene naamlooze vennootschap van verzekering, de Mercurius.

Z. M. heeft aan mr. W. R. baron van Tuijl van Serooskerken, grootmeester van H. desz. Huis, als zoodanig fungerende bij H. M. de Koningin-Moeder, vergunning verleend tot het aannemen en dragen van de onderscheidingsteekenen der orde van de Waakzaamheid of van den Witten Valk 1ste klasse en der orde van St Anna 1ste klasse in diamanten, hem respectivelijk door nu wijlen Z. K. H. den Groot hertog van Saksen-Weimar-Eisenach en Z. M. den Keizer van Rusland geschonken.

Z. M. heeft benoemd tot opziener van het vijfde schooldistrict van Noordholland den heer C. Gerdes, [illegible] van Medemblik; tot schoolopziener in het [illegible] dier provincie den heer J. Schoon, notaris, aan den Helder en van de Staten van Noordholland.

De Minister van Finantien heeft ter algemeene kennis gebragt, dat, bij voortduring, de kapitalen aanwezig zijn, tot verzekering der verzilvering van het in omloop zijnde bedrag van ƒ10,000,000 in muntbiljetten van ƒ100 en ƒ10.

* Ingevolge de bevelen van Z. M. den Koning zijn, door HDs. secretaris voor de zaken van landbouw en nijverheid, aan de kon. bibliotheek alhier toegezonden drie exemplaren van het werkje, getiteld: »*Handleiding tot de kunstmatige vermenigvuldiging van visschen. Uitgegeven op last van Z. M. den koning en onder toezigt van de commissie voor de vischfokkerij.*«

* Z. Exc. baron d'André, Minister van Z. M. den keizer der Franschen bij het Nederlandsche Hof, is gisteren avond uit de residentie naar Parijs vertrokken, van waar Z. Exc. spoedig wordt terug verwacht.

* Burgemeester en Wethouders hebben bekend gemaakt, dat, op verzoek van den Heer Med. Dr. Mess, als geneesheer der Badinrigting te Scheveningen, het Badseizoen zal gehouden worden gesloten te zijn met Zaterdag, den 8sten dezer.

* In de vergadering van den gemeenteraad van gisteren, is onder anderen tot gemeente-geneesheer benoemd de heer Dr. T. H. Blom Coster; voorts is goedgekeurd een voorstel van Burgemeester en Wethouders, tot het toestaan eener som van ƒ 3000, voor de kosten, welke de voorbehoedmiddelen enz. tegen de cholera zullen kunnen te weeg brengen. — In dezelfde zitting zijn de beraadslagingen geopend over het ontwerp-verordening, houdende eene plaatselijke belasting op de honden. In beginsel is die belasting goedgekeurd met 15 tegen 14 stemmen. De verdere beraadslagingen zijn [illegible] verdaagd.

* De Commissie voor het beheer van de spijskokerij uit de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, heeft bekend gemaakt, dat, daar, naar het algemeen oordeel, een der beste voorbehoedmiddelen tegen de heerschende ziekte bestaat in een gezond voedsel, hare spijsuitdeelingen reeds een' aanvang zullen nemen op Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaturdag eerstk. en zoo veel mogelijk dagelijks zullen worden voortgezet.

* Uit de aan het Departement van Finantien ingekomen opgaven van de opbrengst van den suiker-accijns over het tijdvak van 1 April 1853 tot 30 September van dat jaar, blijkt, dat de afschrijving, bedoeld bij art. 2 der wet van den 26sten April 1852 (Staatsblad n°. 94), houdende nadere bepalingen nopens den accijns op de suiker, geene vermindering behoeft te ondergaan en deze dus voor het tijdvak van 1 October 1853 tot 31 Maart 1854 onveranderd blijft.

* Zaturdag jl., is de Kamer van koophandel en fabrieken alhier voor het eerst bijeengekomen en door den heer Burgemeester met eene toepasselijke aanspraak geïnstalleerd, waarin Z. Ed. Achtb. onder anderen zeide, dat hij in de behoefte tot oprigting van deze nieuwe instelling binnen 's Gravenhage, het bewijs meende te zien, dat handel en nijverheid zich ook binnen deze gemeente, hoe langer hoe meer, beginnen uit te breiden; en den wensch uitdrukte, dat zij goede vruchten zal mogen dragen in het belang der burgerij, en dat deze stad, zoozeer als zetel van het Vorstelijke Stamhuis, en in zoovele andere opzigten, welvarende, ook allengskens wegens den koophandel en het fabriekwezen eene nieuwe bron van welvaart in haar midden zal zien ontspringen. — De heer Enthoven beantwoordde, als oudste in jaren, de toespraak des Burgemeesters met eenige woorden van dankzegging aan de stedelijke regering, voor hare medewerking tot het in stand brengen der Kamer, en waarbij hij, ook namens zijne medeleden, verklaarde, dat de Kamer, zamengesteld geheel uit voorstanders van handel, nijverheid en scheepvaart, niets onbeproefd zal laten, om deze middelen van welvaart te bevorderen, en alzoo, met ondersteuning der stedelijke regering, veel goeds te stichten in het belang der residentie. — Voorts werden tot voorzitter der Kamer benoemd de heer P. Varkevisser, tot plaatsvervanger, de heer W. J. van Heynsbergen en tot secretaris, de heer Mr. J. Kappeyne van de Cappello.

Op den 1sten dezer promoveerde aan de Hoogeschool te Utrecht tot docter in de regten, H. S. K. Th. Ruempol, uit Soerabaija (Java) met theses.

Men schrijft ons uit Zwolle, aangaande de verhooging van de daglonen der ambachtslieden wegens de duurte der levensmiddelen, dat in twee vergaderingen op 23 en 30 September door 79 werkbazen aldaar, niet alleen is besloten tot eene algemeene verhooging van 10 cts. per volle daghuur, van 1 October af, maar ook door de stad, voor zoo ver de bij haar in dienst zijnde werklieden betreft. Door den raad is zelfs besloten, om de aannemers van loopende in het openbaar aanbestede werken, die dit verlangen, naar gelang van hetgeen daaraan nog moet verwerkt worden in staat te stellen, diezelfde verhooging aan hunne werklieden, die daaraan arbeiden, te verstrekken. [illegible]

Volgens den staat, door de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij bekend gemaakt, heeft het aantal reizigers in de maand September 1853 op die linie bedragen: 84,725 en de opbrengst van reizigers: *f* 85,570,80 en van goederen, enz. *f* 13,267,90; totaal *f* 98,838,70.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, zijn aangegeven op 4 Oct. 31 choleralijders, 7 hersteldeu en 6 overledenen.

In de gemeente Zwartsluis is de cholera uitgebroken.

In het cholera-hospitaal te *Amsterdam* zijn op 4 October opgenomen 5 lijders, hersteld 4, in behandeling 29. Buiten het hospitaal zijn bij de choleracommissie aangegeven van 30 Sept. tot en met 3 Oct. 81 aangetasten, waarvan 57 overleden.

Men verneemt uit *Zwolle*, dat de heer Z. van der Bie, sedert elf jaren stads-architect aldaar, zijn ontslag uit die betrekking heeft gevraagd en verkregen, zoodat die betrekking, die *f* 1.500 oplevert, vacant is.

Men schrijft uit *Assen*, dat de commissie tot regeling der [illegible], enz. voor het in het volgende jaar aldaar [illegible] staathuishoudkundig Congres, uit de gemeentekas [illegible] heeft van *f* 1.200 — en uit de [illegible]

Eergisteren avond werd in de zaal Eensgezindheid te Amsterdam eene door den heer J. Stuart bijeengeroepene vergadering gehouden, om aan te hooren het door hem uit te brengen verslag van eenen last, hem door den volksraad der Hollandsche- Afrikaansche republiek opgedragen, van welke opdragt wij reeds vroeger melding hebben gemaakt. Een 70 tal personen woonden de vergadering bij. De heer Stuart trad in vele wetenswaardige bijzonderheden nopens die republiek en kwam ten slotte op de hem aanvertrouwde zending, namelijk het bevorderen van landverhuizing naar de Afrikaansche republiek van protestantsche Nederlanders, en het op zekere voorwaarden aan eene op te rigten maatschappij verkoopen van 300.000 morgen land, a *f* 4. — per morgen. Op voorstel van den heer Stuart werd eene commissie benoemd, om de zaak nader te onderzoeken en in eene later te beleggen vergadering verslag uit te brengen, bestaande uit de heeren: C. Faber Boissevain, H. Croockewit, [illegible] van Eeghen, C. Hartsen, J. Spengler en mr. J. [illegible] Meer de Wijs.

[*] Men schrijft ons uit 's Bosch, dat den 4den het volgend jammerlijk voorval, dat in den polder nabij Waspik heeft plaats gehad, ten gevolge van de jongste overstrooming.

Een vader met zijne twee kinderen bezig zijnde toemaat te hooijen, zag eensklaps het water komen toevloeijen; hij dacht zich te redden, doch dit was hem onmogelijk, naardien in een oogenblik de sloten waren volgeloopen, de uitwegen der velden waren overstroomd. Angstig over het lot dat hem en zijne twee nog jeugdige kinderen verbreidde en tot aan de knieën in het water, keert hij zich ruggewaarts naar den hevigen golfslag, neemt zijne twee reeds doornatte lievelingen op de schouderen, en plaatst zijn gaffel voor de borst, ten einde aan het vreesselijke element weerstand te kunnen bieden.

Het water blijft wassende en het bereikt eene hoogte, dat hij tot onder de armen er in staat; de hevige storm voert den golfslag tot zelfs over de hoofden van de kinderen, welke op zijne schouders waren gezeten; ondanks dit alles houdt hij zich met zijn gaffel staande. Na eenige uren alzoo tusschen leven en dood geworsteld te hebben, bemerkt hij dat een der knaapjes van koude en natte begint te verstijven en na eenige oogenblikken ziet hij, dat zijne angstige verwachting verwezentlijkt wordt; het kind sterft op de schouderen van zijnen vader! hij staat pal, plaatst zijn levenloos zoontje voor zich, en houdt het met zijne beenen vast, tot dat hij na 16 uren in dien toestand te hebben doorgebragt, door eene schuit, met zijn bijna verstijfd ander knaapje wordt gered; maar nauwelijks is hij in de schuit gezeten of ook zijn ander kind wordt hem door den dood ontrukt, en op die wijze is de man met zijne twee levenlooze kinderen aan wal gebragt.

Beknopt verslag omtrent de gewassen en het vee en omtrent de verwachtingen van den oogst in Groningen.

Tarwe, in geene groote hoeveelheid uitgezaaid, zal een matig beschot, door sommigen begroot op 18 mudden van het bunder, opleveren. *Rogge* is algemeen goed van hoedanigheid en meerendeels met goed weder binnengebragt. De opbrengst zal echter niet groot zijn. Door elkander schat men haar voorloopig op 16 mud van het bunder, doch op de beste zandgronden iets hooger. *Wintergerst* heeft zich, na de min gunstige vooruitzigten van het voorjaar, nog [illegible] goed hersteld en althans eene uitnemend goede [illegible] opgeleverd. *Maartegerst* was weinig uitgezaaid [illegible] het geheel van den oogst geen noemenswaardigen invloed hebben. *Zomergerst* daarentegen, was er zeer wel, deze heeft eene behoorlijke opbrengst, althans van het graan zelf gegeven. De *knobbegerst* schudt naar evenredigheid het minste en wordt op 24 mud van het bunder gerekend. *Haver* is, wegens het omploegen van veel winterkoolzaad, in buitengemeen groote hoeveelheid te velde gebragt, en door de afwisseling van vochtige en drooge weêrsgesteldheid gedurende het grootste deel van het jaar en door uitmuntend weder bij de inoogsting, een der uitnemendste gewassen van onzen gewestelijken landbouw geworden. Van de *boekweit* zijn gunstige berigten. Zoowel de zand- als veenboekweit belooft veel, en men kan gerust de opbrengst der zandboekweit op 25—30 en die der veenboekweit op 15 mudden van het bunder stellen. Zeer algemeen zijn daarentegen de klagten over het *winterkoolzaad*, dat geheel mislukt is. Het overgeblevene wordt op slechts 4 tot 16 mud van het bunder gerekend en dit nog van geringe hoedanigheid. *Zomerkoolzaad* werd, wegens het mislukken van het winterzaad, in aanzienlijke hoeveelheid uitgezaaid, gaf meerendeels een goed gewas, en de qualiteit schijnt op de meeste plaatsen goed. *Vlas* is in het Westerkwartier in nog ruimere mate dan in het vorig jaar gezaaid en schijnt algemeen een zeer goed gewas, zoo van zaad als van draad, op te leveren. *Erwten* schijnen een goed beschot en veel stroo te zullen verschaffen. *Paardeboonen* maakten daarentegen ook nu weder een zeer algemeen verbouw uit, doch hebben slechts middelmatig opgeleverd; op enkele plaatsen goed; maar op de meeste plaatsen minder dan eene gewone hoeveelheid. De *aardappelen* hebben ook dit jaar weder van de [illegible] maar op de eene plaats meer, en de [illegible] De late soorten zijn veelal beter bewaard, op de klei welligt 100 en op het zand 150 mud per bunder geven. De *mangelwortelen*, *koolrapen*, *kool* en *boerenkool* of *moes*, staan over het algemeen goed en beloven eene behoorlijke opbrengst. De opbrengst der roode en witte *klaver* is over het algemeen goed. De *graslanden* hebben eene goede weide gegeven. De gezondheidstoestand van al het vee, met uitzondering der varkens, laat op dit oogenblik niets te wenschen over. De opbrengst aan zuivel was in dit voorjaar gering, doch later genoegzaam overvloedig en zeer voordeelig, wegens de steeds hoog blijvende prijzen. Dit laatste geldt ook van al het vette vee, dat duur was en duur bleef, zoodat de teelt en van runderen en van schapen groote voordeelen opleverde. Aanzienlijke inkoopen van runderen voor Engeland en ook eenige voor Duitschland werkten hiertoe veel mede. De beste vette ossen en koeijen worden thans tegen 40 cents het N. pond verkocht. Schapen werden veel voor Engeland, tegen *f* 15 à *f* 20 verkocht. Paarden zijn gezond gebleven. Hierin was vrij veel handel, zoodat ook deze tak van veeteelt voordeelig te noemen is. Onder de varkens, heerschte zeer veel ziekte, meer dan in het vorige jaar, waardoor een groot aantal ontijdig geslagt moest worden. De *ooftboomen* dragen rijkelijk, inzonderheid de *appelboomen*. In eenige streken van het gewest vindt men ook veel peren en pruimen; maar de fijne vruchten, zooals perziken en abrikozen, hebben in het vroege voorjaar in hare bloesems zooveel van de koude geleden, dat zij als geheel mislukt mogen beschouwd worden. *Tuinvruchten* zijn bijna overal wel geslaagd.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 5 October 1853.

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	61⅝ ¾ ¾
Dito Certificaten [illegible]	[illegible]	[illegible]
Dito Dito . .	4	98[illegible]
O. I. Leening. .	4	93¼
Amort. Syndic.	3½	92¾
Hand.-Maats. .	4½	
Belgie.		
Certificaten. . .	2½	
D° *Rothschild* .	2½	50¾
Frankrijk.		
Obligatiën . . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	21⅜ 9/16 ½
Dito Buitenl. .	3	
D° Binnenl. ⁶/m.	3	41 1/16 3/16 3/16
Bew. Sp. Com.		5 7/16 ½
Amort. Schuld.		
Portugal.		
Londen nieuwe.	5	38 3/16 ¼
Dito uitgest . .	4	

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	106⅞
[illegible]	5	106½
Cert. 1831/1838	5	96⅞ [illegible]
Dito Dito	4½	
Dito *Hope* . . .	4	
Dito *Stieglitz* .	4	90⅛
Dito dito 5e Ser.	4	90⅛
Inschr. Assig. .	6	
Certific. dito. .	6	
Polen.		
Obligatiën . . .	4	
Oostenrijk.		
Metalliek . . [illegible]	[illegible]	78⅝ ¾
Dito bet. [illegible]	5	92⅝ 3¼ 2⅝
Dito [illegible]	5	92⅝ 3¼ 2½
[illegible]	2½	40 5/16 ⅜
[illegible] 1851/1852	2½	40 5/16 ⅜

Denem., bij Hamb[illegible] 102⅝; [illegible] bij Roths. p. s. 500 5 pct. [illegible] Mexic., te Londen, 3 pct. 22⅞, 3⅛, 23; dito [illegible] ¾, 9/16; Gren. Uitg. 8¼, 9/16; Peru 4½ pct. [illegible] 69.

[illegible] heden over het geheel iets gunstiger gestemd, [illegible] veel handel; van Buitenl. effecten deelden echter [illegible], Oostenrijksche en Portugeesche niet in deze willige stemming.

FRANKFORT, Vrijdag 30 Sept. [illegible] Metal. 83⅜; Loten fl 250 122½; Bankactiën 1435; 1 pct. Spanje 22; 3 pct. dito 41 13/16; wissel op Weenen 108½.

De beurs was algemeen flaauwer.

LONDEN, Dingsdag 4 October. Consols op tijd 91¼; Peru 4½ pct. 70; Gren. Uitg. 8; Spanje 1 pct. 21¼; Rusland 4½ pct. 95.

PARIJS, Dingsdag 4 October. Fransche 4½ pct. op t. 100,50; dito 3 pct. op t. 74; Spanje Binn. 3 pct. 41⅛; dito 1 pct. 21½; Belgie 4½ pct. 97½; N. Metal 5 pct. 91.

WEENEN, Dingsdag 4 October. N. Metall. 91¼; Dito Lett. B. 107½; Bankactiën 1318; Lomb. 5 pct. 98; Lot. v. fl. 250 133½; Wissel Londen 10.43; Parijs 129¼; Zilver 10¼.

Geringe affaires, gunstiger stemming.